

Anvisningar för robust fiber

Bilaga 1

Begrepp och definitioner

Ver 1.3.3

begrepp	noggrant bestämd typ av tankeenhet ofta uppfattad som sammanfattningen av utmärkande egenskaper (fil., logik.): <i>begreppsanalys; begreppsförvirring; allmänbegrepp; gudsbegrepp; demokrati är ett mångtydigt ~; klargöra ~en; välla bort ~en</i> BET.NYANSER: a) allmännare, särsk. i uttr. för undanröjande av missförstånd o.d.: <i>låt oss reda ut ~en lite b)</i> positivt om bemärkt företeelse el. person: <i>NN är ett ~ i svensk teaterhistoria</i>
definition	avgränsning och bestämning av betydelse hos ord el. annat språkl. uttr.; logiskt el. lexikaliskt: <i>cirkeldefinition; en ~ av begreppet demokrati</i> BET.NYANS: allmännare: <i>övertalningsdefinition; hennes ~ av båtsemester</i>

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

1.	Inledning	4
2.	Begrepp och definitioner	5
	2.1 Allmänt.....	5
	2.2 Nätstruktur.....	5
	2.3 Kanalisation.....	6
	2.4 Optokabel.....	8
	2.5 Site och Nod.....	11
	2.6 Dokumentation.....	12
	2.7 Besiktning.....	14
	2.8 Mätmetoder.....	15
	2.9 Förläggningsmetoder i mark.....	16

1. INLEDNING

Dokumentet "*Anvisningar för robust fiber*" består av ett huvuddokument och ett antal bilagor. I denna bilaga, bilaga Begrepp och definitioner, finns de begrepp samlade som är relevanta för en fiberanläggning.

Branschens aktörer använder olika uttryck och begrepp för att beskriva en fiberanläggning och dess ingående komponenter. Det finns ett behov av att samla de begrepp som används för att få branschgemensamma definitioner. Vid externa kontakter är det därför en fördel att använda de gemensamma begrepp och definitioner som finns listade här

Begrepp och definitioner är sorterade under följande områden:

- Allmänt
- Nätstruktur
- Kanalisation
- Optokabel
- Site och nod
- Dokumentation
- Besiktning
- Mätmetoder
- Förläggningsmetoder
- Förläggningsmetoder

Förekommande begrepp är sorterade i bokstavsordning inom respektive område.

2. BEGREPP OCH DEFINITIONER

2.1 Allmänt

Fiberanläggning	Den kompletta anläggningen med samtliga ingående delar bestående av bl.a. siter, noder, kanalisation och optokabel.
Nätägare	Den organisation som äger och förvaltar fiber-anläggningen. Ofta beställaren i ett fiber-anläggningsprojekt.
Föreningsnät	Nät som anläggs inom en fiberförening.

2.2 Nätstruktur

För att beskriva nätstruktur används fyra nivåer av nät. Den översta nivån utgörs av nationella nät (nivå 1) och den lägsta nivån (nivå 4) av accessnät för anslutning av slutkunder. Nivå 1–3 har samlingsbegrepp Transportnät och utgörs av nät mellan noder.

Nationella nät (nivå 1)	Nationella nät knyter samman landets olika regioner och är ävenanslutna till internationella nät. Nationella nät benämns även fjärr-, stom-, stam- och backbonenät.
Regionnät (nivå 2)	Regionnät knyter ihop nät inom en region.
Anslutningsnät (nivå 3)	Anslutningsnät knyter samman regionnät med accessnät. Kan exempelvis vara nät inom en tätort.
Accessnät (nivå 4)	Nät mellan accessnod och slutkund för att anslut enskilda slutkunder eller kundgrupper. Anslutningar inom accessnät benämns även lokalaccess.

Föreningsnät är exempel på accessnät för att ansluta enskilda slutkunder utanför tätbebyggt område.

Områdesnät utgör en delmängd av accessnät. Exempel på områdesnät är nät mellan byggnader på gemensam juridisk fastighet, inom t.ex. en samfällighet eller i ett köpcentrum.

Fastighetsnät knyts mot accessnät och är spridningsnät inom en byggnad eller fastighet.

2.3 Kanalisation

Avlämningspunkt	Den punkt där kanalisation avlämnas t.ex. vid tomtgräns.
Brunn	Utrymme i nivå med mark eller nedgrävd (s.k. underjordsbrunn) från vilken kanalisationsrör startar eller avslutas eller binder samman två eller flera kanalisationsstråk. Exempel på olika typer av brunnar: kabelbrunn, skarvbrunn, intagsbrunn, dragbrunn, skarvlåda och slingbrunn.
Fasadbox	Box som sitter på en villafasad och används för skarvning av fiberkabel till villan.
Fyllningshöjd	Avser återfyllning från överdel på kanalisationsrör till färdig mark (yta).
Kabelanvisning	Anvisning av ledningars läge i mark. Kan göras genom att skicka en detaljerad karta över ledningars läge eller att på plats markera med färg i mark var ledningar är förlagda. Även kallad kabelutsättning alternativt enbart utsättning.
Kabelutsättningspunkt	Anordning för anslutning av söktråd för att underlätta kabelanvisning/kabelutsättning. Benämns även KUP.
Kanalisation	Kanalisation är en anordning som bereder utrymme och skydd för ledningar. I begreppet Kanalisation ingår samtliga komponenter som tillsammans utgör anordning för skydd av ledning t.ex. kanalisationsrör, optorör, mikrorör, kabelrör, brunn, söktråd. Kanalisationsrör benämns även dukt.
Kanalisationsstråk	Avser den samlade kanalisationen mellan två punkter.
Linspann	Metod där en lina spänns mellan två punkter. På linan hängs sedan kanalisation eller kabel.
Markeringsband	Ett band med tydlig färg som läggs i återfyllnaden ovanför nergrävd kanalisation. Kan även kallas varningsnät. Söktråd kan vara ingjuten direkt i markeringsbandet.
Mikrorör	Kallas även mikrokanalisation eller mikrodukt och är kanalisation som har en innerdiameter på ca 3–18 mm. Denna typ av kanalisation är avsedd att användas antingen inomhus eller i annan kanalisation (tunnväggig) eller direkt i marken (tjockväggig).
Optorör	Optorör är rör speciellt tillverkade för förläggning av optokabel. Innerdiameter är från ca 12–15 mm till 50 mm.

Orörd mark	Avser mark där inga hinder i form av annan kabelförläggning, asfalterade ytor, korsningar med andra ledningar m.m. finns.
Ringstyvhet	Kanaliseringsrörs tålighet mot tryck definieras av ringstyvhet, det vill säga det tryck som produkten klarar vid typtest innan den deformeras
Skarvkoppling	Tät koppling som används för att skarva kanalisationsrör.
Skåp	Spridningspunkt placerad ovan mark utomhus eller i fastighet, från vilken kanalisationsrör och optokablar startar eller avslutas eller binds samman med andra kanalisationsrör och optokablar. Kan även betecknas kopplings-skåp eller markskåp.
Spridningspunkt	Punkt där kanalisation startar, avslutas eller avgrenas. Kan exempelvis vara brunn, skåp, skarvlåda eller nod. Gäller även för optokabel. Benämns även kopplingsställe eller fördelning.
Subkanalisation	Anordning för kanalisation som omsluts av annan kanalisation, t.ex. flera rör som omsluts av ett större rör.
Söktråd	En tråd i syrafast rostfri metall som förläggs ovan eller under kanalisationsrör. Används för att underlätta lokalisering av kanalisation med hjälp av tonsändare och kabelsökare. Söktråden kan vara separat eller inbyggd i markeringsband.
TA-plan	Trafikanordningsplan ska innehålla fakta om ett vägarbete och hur det ska märkas ut.
Tjältning	Metod för att tina upp mark vid tjäle. Kan göras genom att elda med kol eller genom att elektriskt värma upp marken.
Väggbox	Box som sitter på en vägg och används för skarvning av fiberkabel.
Åkermark	Avser mark som jordbruksbearbetas.
Ändplugg	Används för att tätta kanalisationsrör som inte tagits i bruk ännu. Kallas även ändtätning, tätplugg eller rörplugg.

2.4 Optokabel

Anslutningspunkt	Fysisk punkt där nät termineras hos slutkund.
Aramidtråd	Slitstark tråd av aramidgarn som kan användas för dragavlastning i optokablar.
Bredbandsutrymme	Ett utrymme, vanligen ett skåp, i villa eller lägenhet där fibrer termineras. I utrymmet kan även ett bostadsnät (anslutningar till andra rum) vara anslutet, benämns även bredbandsskåp, IT-skåp, mediaskåp eller mediacentral.
Fan-out	Se pigtail. Fan-out är en samling sammansatta fibrer, ett fiberband (ett ribbon) med kontakter i en ände som svetsas mot ett fiberband i en optokabel. Kallas även bandfibersvans.
Fiber	Del av fiberoptisk kabel. Optisk fiber är en tunn ledning av glas eller plast som överför information via ljus istället för via elektriska signaler som sker i en kopparledning. <i>Enkelfiber</i> : En kontakterad eller okontakterad fiber i en optokabel. <i>Fiberpar</i> : Två kontakterade eller okontakterade fibrer i en optokabel utgör ett fiberpar. <i>Svartfiber</i> : Icke ljussatt fiberförbindelse.
Fiberblåsning	Metod för att med hjälp av tryckluft föra in optokabel i ett kanalisationsrör.
Fiberkontakt	Optisk kontakt som används för att avsluta (terminera) en fiber. Finns i flera olika utföranden för olika ändamål.
Fiberlänk	Fiber som skarvats och terminerats så att kommunikation är möjlig mellan dess ändpunkter. Fiberlänk benämns även som framföringsenhet.
Flottnig	Metod för att föra in optokabel i kanalisationsrör med hjälp av vatten. Lämplig på långa sträckor.
Förbindelse	En förbindelse sammanbinder två eller flera noder via en eller flera fiberlänkar/framföringsenheter.
Gnagar skydd	Skydd mot skadedjur. Kan vara t.ex. en plåtskena, förstärkt rör, armerad kabel eller tillsatser i kabelns/rörets mantelmateriel.

Huvudkabel	Optokabel mellan spridningspunkter eller mellan nod och spridningspunkt som sedan förgrenas ut till mindre kablar för anslutning av kunder.
Kopplingskabel	Optokabel med kontakter i båda ändar. Används för att koppla mellan uttag i ODF eller aktiv utrustning. Även kallad fiberpatch, patchkabel eller anslutningskabel.
Kopplingsställe	Avser utrymme, lokal eller dylikt där kablar startar, avgrenas eller avslutas, till exempel kabelbrunn, markskåp, nod eller skarvlåda. Se spridningspunkt.
Korskoppling	Sammankoppling med en kopplingskabel mellan två fiberuttag i t.ex. en ODF.
Mellanstycke	Anordning för att koppla två fiberkontakter mot varandra. Mellanstycken finns i olika utföranden för olika ändamål.
ODF	Optical Distribution Frame, utrustning för terminering, anslutning och korskoppling av fibrer. ODF-enhet är del av en ODF (kallas även ODF-modul eller ODF-panel). Inkommande fiber till nod termineras med kontakt på insidan av ODF-enheten och fiberns kapacitet blir åtkomlig på framsidan av ODF-enheten.
ODF-Panel	Framsidan på en ODF-enhet. Även ODF-modul eller bara panel.
Optokabel	Enskild optokabel eller rakskarvad optokabel av samma typ.
Pigtail	En enkel kort optisk fiber som har en optisk kontakt förinstallerad i ena änden. Används för att svetsa en kontakt på en optisk fiber. Kallas även fibersvans.
Rakskarv	Typ av skarv där samtliga fibrer i två kablar är hopskarvade.
Skarv	Fast sammankoppling av fibrer (till skillnad från om t.ex. kontakter används). Vanligen svetsas en skarv. Även kallad fiberskarv eller optoskarv.
Slinga	I spridningspunkter kan optokabel läggas i en slinga (kabeln läggs flera varv i en cirkel). Det är ett sätt för att möjliggöra reparation av kabeln samt inskarvning av annan optokabel mellan två spridningspunkter.
Terminering	Innebär att en kabel avslutas och dess kapacitet görs åtkomlig för anslutning i en kontakt.

Utskarvning	Typ av skarv där vissa av optokabelns ingående fibrer är hopskarvade mot fibrer i annan optokabel, andra fibrer i optokabeln är hopskarvade mot en tredje, eller flera, optokablars fibrer. Benämns även avgrening.
Övergångsskarv	Benämns även stationsskarv. Betecknar skarv mellan olika kabeltyper t.ex. mellan utomhuskabel, inomhuskabel eller sjökabel.
Överlämningspunkt	Fysisk punkt för fiberterminering där sammankoppling sker på fibernivå mellan operatör, nätägare eller kund. Överlämningspunkt benämns även tillträdespunkt.

2.5 Site och Nod

Accessnod	Den nod som på ena sidan är ansluten till anslutningsnät och på andra sidan är ansluten till accessnät. Accessnod benämns även fördelningsnod eller områdesnod.
Användarnod	Den nod som finns hos slutanvändaren. Den kan vara ett enkelt fiberuttag eller med en aktiv utrustning. Kan även benämnas som fastighetsnod.
Elsystem	System för att distribuera elektriska anslutningar i en site eller nod. TN-S innebär ett 5-ledarsystem med separat skyddsjord och neutralledare. TN-C innebär ett 4-ledarsystem med kombinerad jord och neutralledare.
EMC	Elektromagnetisk kompatibilitet. Förmågan hos apparat, utrustning eller system att fungera i sin elektromagnetiska omgivning utan att medföra oacceptabla störningar i denna omgivning.
Meet Me Room	Separat utrymme i site där korskoppling mellan externa nätägare/operatörer kan ske.
Nod	Nod är en spridningspunkt där trafikflöden vidarekopplas koncentreras och/eller fördelas. Kan vara spridningspunkt för fiber eller spridningspunkt där fiber kopplas mot andra typer av nät. ODF och aktiv kommunikationsutrustning är exempelvis placerade i en nod.
Reservkraftsystem	Är en anordning för att förse site och nod med elkraft under avbrott på inkommande elkraftmatning. Kan t.ex. vara en generator som drivs av en motor (fast monterad eller portabel), en bränslecell eller en UPS med batterier.
Site	Ett fysiskt utrymme som innehåller en eller flera noder. Till site räknas bl.a. följande funktioner: skalskydd, elsystem, reservkraftsystem och klimatsystem.
Slutkund	Med slutkund avses den som ska nyttja den färdiga produkten eller tjänsten. Från nätägarens perspektiv kan det vara kundens kund.
UPS	Uninterruptible Power Supply, avbrottsfri kraftmatning. Kan även jämna ut och stabilisera spänningen. Kan bestyckas med batterier för olika lång drifttid.
Utomhusskåp	Benämns även miljöskåp. Skåp anpassat för att fungera som en mindre site och nod. Kan innehålla reservkraftsystem, klimatsystem, ODF och aktiv utrustning.

2.6 Dokumentation

Geodetisk inmätning	Inmätning av punkter eller detaljer på marken med hög noggrannhet.
GIS	Geografiskt Informations System. Ett datorbaserat system för att samla in, lagra, analysera och presentera geografiska data på en digital grundkarta. GIS används ofta för att beskriva ett näts sträckning och information om nätets olika delars geografiska position, beteckningar m.m.
Inplacering	Placering av utrustning i annans lokal. Det kan t.ex. vara i en site, ett teknikutrymme eller i en mast.
Kanaliseringsritning	Schematisk ritning över kanaliseringens sammankoppling.
Ledningskollen	Nationell tjänst för ledningsanvisning, projektering, samordning och planärenden. www.ledningskollen.se
Ledningsrätt	Ledningsrättslagen är en svensk lag som reglerar rätten för juridiska personer att dra ledningar genom andras fastigheter. Ledningsrätt är den starkaste formen av avtal för ledningar.
Leveransmätningar	Mätning av fibernätets optiska egenskaper som t.ex. dämpning och reflektion.
Lägeskarta	Kanaliseringsritning där kanaliseringens inmätta geografiska läge presenteras på en karta med stor noggrannhet.
Markavtal	Samlingsbegrepp på de olika avtalsformer som finns för att reglera rättigheter och tillstånd att förlägga fiberanläggning.
Markupplåtelseavtal	Tidsbegränsat avtal där markägare ger t.ex. ledningsägare rätt att nyttja marken för nedläggning av ledningar.
Noggrannhetsklass	Anger med vilken mätnoggrannhet en punkt är inmätt. Noggrannhetsklass 2 anger exempelvis att punkten ska mätas in med en noggrannhet på 25 cm eller mindre.
Nyttjanderättsavtal	Rättigheten att nyttja någonting som ägs av någon annan som t.ex. kanalisering.
Panelkort	Dokument som visar optokabels termineringspunkter, dess kontakter och vad de kopplas mot.

Prioriteringslista	Lista på förbindelser där det tydligt framgår vilka förbindelser som har högst prioritet. Används vid större kabelfel för att prioritera ordningen på återställandet av förbindelser.
Servitut	Begrepp för den rätt en fastighet har att på visst sätt nyttja en annan fastighet.
Skarvplan	Skarvplanen är en detaljritning eller en förbindningstabell som visar optokablars skarvar och termineringar med information för identifikation.
Stativdispositionsritning	Ritning som visar de enheter som finns i ett stativ och var i stativet de är placerade.

2.7 Besiktning

Besiktningssman	Opartisk person med erfarenhet inom området. Anlitad av beställaren eller gemensamt med entreprenör för att göra besiktning av fiberanläggningen.
Byggmöte	Regelbundet möte under projektiden för beslut och uppföljning av ekonomi, tidsläge, teknik och kvalitet. Vid mötet skall ett protokoll föras av beställaren och justeras av entreprenören.
Entreprenör	Betecknar en person eller ett företag som utför arbeten på entreprenad, t.ex. ett schaktföretag.
Kontrollant	Av beställaren utsedd representant som fortlöpande kontrollerar anläggningsarbetet under hela genomförandetiden.

2.8 Mätmetoder

Dämpningsmätning	Metod för mätning av effektförlust (dämpning) i fiber. Genom att koppla in en ljuskälla med känd och stabil effekt på den ena sidan av fibern och en effektmätare på den andra sidan kan man räkna ut hur mycket ljus som gått förlorat.
OTDR	OTDR (Optical Time Domain Reflectometer). Instrument för att karakterisera en optisk fiber.
OTDR-mätning	Metod för mätning av dämpning och reflektioner i fiber, fiberskarvar och kontakter.

2.9 Förläggningmetoder i mark

Grävsugning	Kraftig sug som suger upp massor ur marken.
Hammarborrning	Även kallad foderrörsborrning. En tryckluftsdreven hammare drar med ett foderrör. Används främst i berg.
Jordraketen	En "raketformad" stång som drivs fram genom marken med hjälp av en tryckluftsdreven kolv. Kanalisationsrör kan förläggas direkt efter jordraketen eller förläggas genom att raketen backas tillbaka. Endast för korta avstånd ca. 10–20 meter.
Kedjegrävning	Även kallad fräsgrävning. Marken skovlas upp med skovlar (knivar) som är monterade på en kedja.
Microtrenching	Även kallad mikrodikning eller spårsågning. Marken sågas med en sågklinga som i ytterkant har segment innehållande diamanter. Spåret blir 15–30 mm brett och upp till ca 400 mm djupt.
Plöjning	En plog med svärd som med hjälp av en maskin drivs ner i marken. Maskinen drar svärdet, statisk eller vibrerande, genom marken. Kanalisationsrör löper genom ett läggarrör bakom svärdet och förläggs direkt bakom plogen.
Schaktning	En grävmaskin med skopa som gräver en schakt. Kan även ske med handkraft och spade.
Spårfräsning	Även kallad Infratrenching eller minitrenching. Marken fräses med ett fräshjul som har hårdmetalltänder (bits). Spåret blir 30–150 mm brett och upp till ca 450 mm djupt.
Styrd borrning	Metoden finns för olika typer av material som mjuka jordarter, blandmaterial och berg. En pilotstång borras fram i marken efter en förutbestämd linje. Borrhuvudets läge kontrolleras med inbyggd radiosändare och styrs med en vinklad styrsked. När pilotstången dras tillbaka ut igen vidgas borrhålet med en rymmare. Samtidigt dras mediaröret in i det borrhålet.
Tryckning	Tryckning kan även kallas Augerborrning. Ett stålrör (casingrör) trycks (pressas) från en punkt till en annan. Röret blir kvar i marken och blir den yttersta kanalisationen som man sedan för in kanalisationsrör i. Metoden är endast för kortare sträckor.